

dr hab. Jolanta Zdybel
Zakład Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej
Instytut Filozofii
Wydział Filozofii i Socjologii
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Lublin, 3.01.2018

Dziękuję
Wydziału Filozofii i Socjologii
wpłynęło dn.2019-01-15.....
podpis*EJS*.....

RECENZJA

dorobku naukowego dra Cezarego Kality, ze szczególnym uwzględnieniem monografii pt. „Wspólnota versus społeczeństwo. Spór na temat istoty i funkcji wspólnoty oraz społeczeństwa z perspektywy filozofii społecznej” (Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Siedlce 2018, ss. 375), stanowiącego podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia

I. Podstawowe informacje o Habilitancie

1) Tytuły i stopnie naukowe:

Dr Cezary Kalita uzyskał tytuł zawodowy magistra filozofii (specjalność: nauczycielska) 02.10.1991 na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS (tytuł pracy magisterskiej: *Problem metafizyki w myśli Martina Heideggera*; promotor: prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz). Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii uzyskał 05.11.2003 również na WFiS UMCS na podstawie rozprawy *Idea wolności w filozofii siedemnastego wieku* (promotor: prof. dr hab. Zdzisław J. Czarnecki UMCS; recenzenci: prof. dr hab. Marek Szulakiewicz UMK, dr hab. Honorata Jakuszko, prof. UMCS).

2) Zatrudnienie w jednostkach naukowych:

- a) 02/1991– 09/1991: staż asystencki w Zakładzie Filozofii Nowożytnej Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS (pod kierownictwem prof. dr hab. Z. J. Czarneckiego);
- b) 02/1998 – 02/2004: asystent w Katedrze Filozofii i Socjologii, Instytut Nauk Społecznych Wydziału Humanistycznego Akademii Podlaskiej w Siedlcach;
- c) 09/2004 – 07/2014: starszy wykładowca w Instytucie Pedagogiki, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej (II etat);
- d) 03/2004 – 02/2016: adiunkt w Zakładzie Współczesnej Myśli Politycznej, Katedra Historii Myśli Politycznej, Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa Wydziału Humanistycznego, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach;

e) od 03/2016: starszy wykładowca w Pracowni Filozofii Wojny, Zakład Obronności Państwa, Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa Wydziału Humanistycznego, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach.

II. Charakterystyka dorobku naukowego

1. Monografie – pan dr Cezary Kalita opublikował, zgodnie z przedstawionym wykazem publikacji, cztery monografie (Załącznik 4 s. 2). Pierwszą z nich jest praca pt. *Idea wolności w myśli filozoficznej i politycznej siedemnastego wieku*, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2007, ss. 161. Jednak Habilitant w *Autoreferacie* zaznaczył, że ta monografia „**jest przeredagowaną wersją doktoratu (uzupełnioną o wątki myśli politycznej) i nie zaliczam jej do dorobku podoktorskiego**” [Autoreferat s. 11].

Druga monografia to *Zasady pisania prac licencjackich i magisterskich prac badawczych. Poradnik dla studentów*, Arte, Warszawa 2011, ss. 96. Ma charakter pomocy dydaktycznej i jako taka jest cenna oraz potrzebna. Jak zauważa dr Kalita „**stanowi raczej dorobek popularyzatorski nauki**” [Autoreferat, s. 11].

W przypadku kolejnej, trzeciej monografii – S. Jarmoszko, C. Kalita, J. Maciejewski, pt. *Nauki społeczne wobec problemu bezpieczeństwa (wybrane zagadnienia)*, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, Siedlce 2016, ss. 200 – **Habilitant jest jej współautorem i swój udział procentowy oszacował na 30%** [Załącznik 4, s. 2]. W rozdziale II pt. *Filozofia a nauki o bezpieczeństwie* tejże monografii (na 34 stronach) daje, w gruncie rzeczy klarowną odpowiedź, m.in. na pytanie: „co filozofia wnosi do nauk społecznych i nauk o bezpieczeństwie?” [Nauki społeczne wobec problemu bezpieczeństwa (wybrane zagadnienia) s. 96].

Czwartą jest monografia habilitacyjna *Wspólnota versus społeczeństwo. Spór na temat istoty i funkcji wspólnoty oraz społeczeństwa z perspektywy filozofii społecznej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Siedlce 2018, ss. 375.

2. Artykuły badawcze w pismach naukowych – 13 pozycji. **Jednakże aż 6, spośród wskazanych (załącznik 4) przez pana dr Kalitę artykułów, notabene merytorycznie dobrze napisanych, to poszczególne rozdziały, bądź fragmenty rozdziałów, uzupełnionej pracy doktorskiej wydanej pt. *Idea wolności w myśli filozoficznej i politycznej siedemnastego wieku*, Siedlce 2007.** Przypomnę, iż w *Autoreferacie* Habilitant zaznaczył, że ta monografia „**jest przeredagowaną wersją doktoratu (uzupełnioną o wątki myśli politycznej) i nie zaliczam jej do dorobku**

podoktorskiego” [Autoreferat s. 11]. Jednak w postaci artykułów, poszczególne części wydanej pracy doktorskiej zostały zaliczone do dorobku. Chodzi tu o następujące artykuły:

- a) *T. Hobbes: wolność działania przeciwstawiona wolności pożądania*, „Colloquia Communia”, 1 (74) 2003, s. 269-281; w książce *Idea wolności...* s. 99-109.
 - b) *W. G. Leibniz: czy zasady logiczne mogą być podstawą wolności?*, „Nowa Krytyka. Czasopismo Filozoficzne”, nr 18, 2005, s. 165-179; w książce *Idea wolności...* s. 76-87.
 - c) *Okazjonalizm Geulincxa i Malebranche’a a zagadka wolności*, „Doctrina” nr 3/4 2006-2007, s. 69-77; w książce *Idea wolności...* s. 67-75.
 - d) *Izaaka Newtona próba ocalenia wolności Boga w świecie nauki*, „Parerga” Międzynarodowe Studia Filozoficzne, nr 2/2007, s. 119-132; w książce *Idea wolności...* s. 130-139.
 - e) *Relacje rozumu i wolności w filozofii Kartezjusza, Spinozy i Locke’a*, „Annales UMCS” Sectio I, 2005, s. 31-52; w książce *Idea wolności...* s. 20-28 oraz 41-44 oraz 117-118.
 - f) *Francis Bacon and Limiting the Liberty to Learn*, „Rozprawy Naukowe” t. 3/2009, s. 27-36; w książce *Idea wolności...* s. 91-98.
3. Dwa artykuły w pismach zagranicznych – są to w gruncie rzeczy **krótkie noty liczące dwie i pięć stron**.
 4. Rozdziały w monografiach – 27. Jest to okazały dorobek, **jednakże 16 spośród tych rozdziałów są to krótkie rozważania (wypowiedzi)**. Toteż zgodnie z obowiązującymi aktualnie wymogami (20 000 znaków ze spacjami) nie wszystkie z nich można zakwalifikować jako artykuł.
 5. Artykuły w opracowaniach zbiorowych zagranicznych – 13. W przypadku tych publikacji **9 spośród nich są to krótkie artykuły**. Można rzec wprowadzenie do podejmowanych kwestii.
 6. Recenzje w pismach naukowych – 10.
 7. Współredagowanie trzech monografii.

Zainteresowania badawcze Habilitanta są bardzo rozległe. Jest to: filozofia polityczna, filozofia społeczna, historię filozofii, filozofia edukacji i wychowania, filozofia bezpieczeństwa, etyka, metafizyka, socjologia, socjologia edukacji. Tak szerokie pole badawcze oraz wielość i różnorodność podejmowanych przez dra Kalitę kwestii ostatecznie nie działa na jego korzyść. Wiele z opublikowanych prac są niewielkie

objętościowo i często mają charakter przyczynkarski. Negatywne skutki „rozproszenia badawczego” widać wyraźnie w przedstawionej do oceny rozprawie habilitacyjnej.

Warto także wspomnieć o sporej aktywności konferencyjnej doktora Kality. W latach 2003-2017 wziął udział w 7 konferencjach zagranicznych (Ukraina, Białoruś, Bułgaria, Rosja) oraz 39 konferencjach krajowych. Na wszystkich tych konferencjach wygłaszał referaty.

III. Ocena monografii *Wspólnota versus społeczeństwo. Spór na temat istoty i funkcji wspólnoty oraz społeczeństwa z perspektywy filozofii społecznej*” (Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Siedlce 2018, ss. 375) autorstwa dra Cezarego Kality, wskazana przez Niego jako osiągnięcie naukowe odpowiednio do art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.).

Charakteryzując cel, szkicowo przybliżając analizowane poglądy oraz wskazując na podstawowe założenia metodologiczne książki *Wspólnota versus społeczeństwo*, Autor pisze zarazem: „Przecież – jak to ujął sentencyjnie [podkr. – J.Z.] Seneka – dla żeglarza, który nie wie, dokąd płynie, nigdy nie będzie pomyślnych wiatrów”. [s. 16]. Trudno o lepsze zwrócenie uwagi na podstawowy problem związany z ustaleniem, jaki jest główny cel rozważań

Takimi oto słowy Autor werbalizuje cele swego badawczego przedsięwzięcia. Na samym początku *Wstępu* deklaruje: „Celem tej książki jest próba udzielenia odpowiedzi chociaż na część pytań, jakie rodzi namysł nad wspólnotą i społeczeństwem” [s. 15]. Oto niektóre z tych pytań: Czym one są, jakie relacje i cechy konstytutywne je określają? Czy można przypisać im kategorie wartościujące, oceniając je jako pozytywne lub negatywne w życiu zbiorowości? Czy wspólnoty mają tendencje do totalizacji wszystkich obszarów życia? Czy społeczeństwo jest ostoją względnej wolności i stwarza warunki dla indywidualizmu?

Nieco dalej dowiadujemy się, że poniesiony przez Autora „znacznym [...] trud intelektualny sprowadza się do ukazania możliwości tkwiących w zbiorowościach, w oparciu o analizy krytyczne wspólnoty i społeczeństwa. Jest to próba dowartościowania społeczeństwa, ale też metody jego kształtowania, nie politycznej, tylko społecznej. [...] Może czas na zmianę nawyków myślowych, albo chociaż zwiększenie możliwości przyjęcia innych propozycji w rozważaniach o zbiorowości, myślenia w kategoriach publicznych w ramach szeroko rozumianej socjologii i filozofii publicznej? Jeśli nawet zadanie nie zostanie wykonane na poziomie w pełni satysfakcjonującym, to i tak cel tej książki zostanie osiągnięty, gdy uda się przesunąć akcenty w myśleniu o życiu zbiorowości. Samo

uświadomienie alternatywy innego podejścia do społeczeństwa czy wspólnoty, już podważa dotychczasowe ich sposoby rozumienia. Raz wprowadzonego niepokoju nie da się uciszyć”. [s. 30]. I dalej: „Przedmiotem tych badań jest społeczeństwo i wspólnota. Rozpatrywane są one z punktu widzenia filozofii społecznej, która w istotnym stopniu opiera się na ogólnych rozważaniach socjologicznych, dotyczących samego rozumienia wspólnoty i społeczeństwa. Są to konstrukty myślowe, z założenia racjonalne, ale szukające, chociaż nie zawsze znajdujące, właściwy kontekst uzasadniania. Celem jest **odnalezienie teorii zbiorowości** [podkreśl. J. Z.], która byłaby układem interakcyjnym, chroniącym indywidualizm, wolność, prawo do samotności, prywatności itd. To nieśmiała próba przedstawienia propozycji, w której społeczeństwo jest alternatywą dla kategorii politycznych (państwo), ale też dla wspólnot, które mają tendencje totalizujące. To próba przesunięcia (dowartościowania) myślenia w kategoriach wspólnoty czy polityki na rzecz **myślenia społecznego, jako innego typu kategorii poznawczej** [podkreśl. J. Z.]. Wymaga to doprecyzowania pojęć i intuicji historycznych, które umożliwiają wytworzenie alternatywny dla polityki (państwa) i wspólnoty w postaci idei społeczeństwa. Temu zadaniu (postulatowi) służyć ma przede wszystkim ustalenie porządku terminologicznego i ograniczenie chaosu w posługiwaniu się pojęciami «wspólnota» oraz «społeczeństwo», jak też nadrzędnym dla nich terminem «zbiorowość»” [s. 47]. Kontynuując ten wątek Autor podkreśla (w rozdz. 10), iż „jednym z celów tej książki było rozdzielenie zakresów znaczeniowych «wspólnoty» i «społeczeństwa». Czy są one rzeczywiście tak radykalnie różne na poziomie tylko dychotomicznym, czy może są to wręcz aporie, ma to już mniejsze znaczenie poznawcze. Ważne, aby tych pojęć nie mieszać. Temu ma służyć ich precyzowanie, aby były one nie tylko terminami «jasnymi», ale przede wszystkim «wyraźnymi», w znaczeniu kryteriów poznawczych zaproponowanych przez Kartezjusza [s. 319]. Identyczną myśl znajdujemy we *Wstępie*: „[...] prezentowane tu analizy będą służyły do zmniejszenia pola wieloznaczności i nieostrości terminów (pojęć) [...]. **Potrzebne jest kartezjańskie «jasne i wyraźne» odróżnienie tego** [podkreśl. J. Z.], co wspólnotowe od tego, co społeczne, ale też polityczne czy państwowe [s. 23]. W *Uwagach na zakończenie* czytamy zaś: „Rozważania o wspólnotcie i społeczeństwie miały na celu przede wszystkim intelektualne «uwrażliwienie» na tę problematykę. Pojęcia, którymi posługujemy się w dyskursie publicznym, ale też którymi myślimy – trywializując tezę – mają znaczenie. Trzeba precyzyjnie rozdzielać terminy i ich denotacje. Nie oznacza to oczywiście klasycznych definicji, które stają się prostymi drogowskazami przy poruszaniu się w rzeczywistości życia zbiorowego. O wspólnotcie i społeczeństwie należy mówić w formie szerokiej narracji. Nawet jeśli oznacza to, że częściej używamy do opisu wspólnoty języka

poetyckich metafor (opis jakościowy), a przy analizie społeczeństwa język bywa bardziej precyzyjny technicznie (opis ilościowy)” [s. 337]. Autor podkreśla, że „już pewną wartością [Jego rozważań J. Z.] jest wprowadzenie do dyskursu «silnego» rozgraniczenia i przeciwstawienia pojęć «społeczeństwo» i «wspólnota» [tamże]. Wreszcie dowiadujemy się, że **„cel autora zostanie osiągnięty, jeśli ponownie spojrzymy na wspólnotę i społeczeństwo jako odrębne, niezależne od siebie byty życia zbiorowego. I będziemy je ze sobą konfrontowali** [podkreśl. J. Z.]. Wspólnota ma pozostawać w opozycji do społeczeństwa, a społeczeństwo do wspólnoty. Przesłaniem tej książki jest już sam tytuł: *Wspólnota versus społeczeństwo*. Pamiętajmy o tym. A dopracowanie szczegółów tej relacji, jak i dookreślenie samych form zbiorowości, to już zadanie filozofów, szczególnie filozofii społecznej, ale też i innych nauk społecznych, ekonomicznych czy prawnych. Filozofia dostarcza ram poznawczych oraz inspiracji, wypełnienie ich treścią, to istota życia zbiorowego, to zadanie każdego jej członka” [s. 339].

W *Autoreferacie* (dołączonym do *Wniosku z dnia 04.07.2018 o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia*) autor monografii stwierdza, iż „mieści się [ona] w zakresie filozofii społecznej i obejmuje aspekty ontologii, epistemologii i etyki kolektywnego bytu (zbiorowość) oraz jego przejawów jakimi są wspólnoty i społeczeństwo. Monografia stanowi krytyczną analizę wybranych poglądów filozoficznych na temat funkcji i istoty wspólnoty oraz społeczeństwa i dotyczy przedstawicieli filozofii nowożytnej i współczesnej (z wprowadzeniem do problematyki zagadnień obecnych w filozofii starożytnej). **Celem jest jednoznaczne rozróżnienie dystynkcji znaczeniowych** [podkreśl. – J.Z.] dotyczących terminów «wspólnota» i «społeczeństwo» oraz wskazanie procesów przekształcania się (ewolucji, rewolucji, zaniku) wspólnot i społeczeństwa. **Wybór myślicieli do analizy tej problematyki nie jest arbitralny chociaż ahistoryczny** [podkreśl. – J.Z.]. Idee dotyczące tej tematyki były często inspirujące, ale też niektóre z nich ulegały zapomnieniu ((Plessner, Hess). Niemniej jednak raz zaistniałe mogą oddziaływać w różnym czasie i miejscu (to założenie metodologiczne nawiązujące do «idei *Zombie*» Baumana, metaforycznie ilustruje «życie» pozornie martwych idei) [*Autoreferat*, s. 3]. Dookreślając perspektywę poznawczą Autor zaznacza, że „monografia obejmuje również «pogranicze» filozofii i socjologii z elementami ekonomii, **polityki** [podkr. – J.Z.], antropologii, co przy analizach dokonywanych na gruncie filozofii społecznej jest zjawiskiem nieuniknionym. Myśliciele, którym są poświęcone poszczególne rozdziały sami określali się przede wszystkim jako filozofowie, chociaż większość z nich przeszła do historii innych nauk, tj. socjologii (Tönnies, Plessner, Bauman, Marks, Etzioni),

ekonomii (Smith, Marks), politologii (Hobbes, Hess, Putnam, Etzioni) [*Autoreferat*, s. 3]. Podobnie, jak we *Wstępie*, Autor podkreśla, że „cel tej książki zostanie osiągnięty, gdy uda się przesunąć akcenty w myśleniu o życiu zbiorowości. **Samo uświadomienie alternatywy innego podejścia** [podkr. – J.Z.] do społeczeństwa czy wspólnoty, już podważa dotychczasowe ich sposoby rozumienia. Raz wprowadzonego niepokoju nie da się zignorować [*Autoreferat*, s. 10]; podkreśla również: „Poruszając się wokół tych myślicieli, została wypracowana autorska koncepcja na temat tych wszystkich dylematów, związanych ze wspólnotą i społeczeństwem (część trzecia, rozdział dziesiąty). Ujawnia się ona już w reinterpretacji innych myślicieli” [*Autoreferat*, s. 9].

Nie bez przyczyny przytoczono obszernie fragmenty badawczych deklaracji Autora rozprawy, albowiem unaoczniają one zasadniczy mankament recenzowanej pracy. Podstawowe pytanie, jakie bezwzględnie należy sformułować przystępując do oceny jej walorów merytorycznych, brzmi bowiem: Czy możliwe jest zrealizowanie przez Autora nakreślonych celów poznawczych (w tym, jak należy wnosić, celu zasadniczego, jakim jest „jasne” i „wyraźne”, *à la* kartezjańskie, określenie i rozgraniczenie znaczeń terminów „wspólnota” i „społeczeństwo” oraz jeszcze kilku innych, czyli „ustalenie porządku terminologicznego i ograniczenie chaosu w posługiwaniu się pojęciami «wspólnota» oraz «społeczeństwo», jak też nadrzędnym dla nich terminem «zbiorowość»”), a także krytyczne przeanalizowanie szeregu historycznie zaistniałych koncepcji, w sytuacji, gdy o języku owych analiz nie da się powiedzieć, że jest precyzyjny?

Nie chodzi o to, że język monografii jest autorsko oryginalny, ale o to, że jest właśnie niejasny. Zdarzają się nawet przypadki, gdy przelane na papier myśli Autora po prostu nie czynią zadość regułom składni polskiego języka, jak choćby powyżej przywołane stwierdzenie: „Poruszając się wokół tych myślicieli, wypracowana została autorska koncepcja [...]”. Natrafić można też na wypowiedzi zdecydowanie nieprzemyślane, w konsekwencji niezrozumiałe, wręcz ocierające się o nonsens, np.: „Egzegeza koncepcji dotyczących życia zbiorowego ww. filozofów powinna umożliwić przedstawienie autorskiej propozycji na temat różnych dylematów związanych ze wspólnotą i społeczeństwem (część trzecia)” [monografia, s. 29]. Albo choćby taka wypowiedź: „Są to konstrukty myślowe, z założenia racjonalne, ale szukające, chociaż nie zawsze znajdujące, właściwy kontekst uzasadniania” [monografia, s. 49] (co należałoby odczytywać jako: *Konstrukty myślowe szukające właściwy kontekst uzasadniania*; lecz cóż to może znaczyć?). Inny przykład: „Jest to próba dowartościowania społeczeństwa, ale też metody jego kształtowania, nie politycznej, tylko społecznej” [s. 30]

(co należałoby odczytywać jako: *Jest to próba społecznej metody kształtowania społeczeństwa*; lecz cóż to może znaczyć?).

Oto inne przykłady sformułowań, które absolutnie nie powinny się były zdarzyć w pracy o charakterze monografii naukowej, a już tym bardziej w studium badawczo zorientowanym na precyzowanie pojęć:

– „Celem jest jednoznaczne rozróżnienie dystynkcji znaczeniowych dotyczących...” [Autoreferat, s. 3];

– „Trzeba precyzyjnie rozdzielać terminy i ich denotacje” [monografia, s. 337];

Nie sądzę, aby trzeba było tłumaczyć, na czym polega niefortunność

Poza tym zauważmy, że Autor nie tłumaczy też przekonująco, a powinien (albowiem jest to dyrektywa kluczowa w Jego rozważaniach) na czym miałyby polegać deklarowane osiągnięcie etapu kartezjańskiej, poznawczej „jasności” w odniesieniu do „znaczenia terminów «wspólnota» i «społeczeństwo»”, a więc czym się różni „jasność” od „wyraźności”, albowiem – jak sam przyznaje – nie można poprzestawać na samej ich „jasność”, lecz trzeba dążyć do ich „wyraźności”: mają one być bowiem „nie tylko terminami «jasnymi», ale przede wszystkim «wyraźnymi» w znaczeniu kryteriów poznawczych zaproponowanych przez Kartezjusza” [monografia, s. 319]. Zauważmy zatem, że taka procedura raczej nie ma szans na powodzenie, gdyż kartezjańska „jasność i wyraźność”, jako kryterium prawdziwości zdań, odnosi się do innej klasy wypowiedzi niż wypowiedzi dotyczących zjawisk życia zbiorowego – ich form, wewnętrznej złożoności oraz dynamiki. Sam Autor przecież przyznaje, że w narracji o wspólnocie i społeczeństwie chodzi o „narrację szeroką”, albowiem „częściej używamy do opisu wspólnoty języka poetyckich metafor” [monografia, s. 337]. Jak zatem osiągnąć w tej materii kartezjańską pewność wiedzy (której kryteriami są „jasność” i „wyraźność”)?

Warunkiem – wedle na swój sposób oryginalnej formuły Autora – „odnalezienia teorii zbiorowości” [monografia, s. 47], dzięki której dałoby się ustalić status bytowy i aksjologiczne pryncypia poszukiwanego przez Niego „społeczeństwa”, jest porzucenie „potocznego” rozumienia „społeczeństwa”. Wyjaśnia zatem: „W tej książce unika się użycia terminu «społeczeństwo» w jego potocznym znaczeniu obejmującym swym zakresem zarówno wspólnotę, zbiór wspólnot czy społeczeństwo w wąskim znaczeniu, a zamiast tego używa się szerokiego pojęcia «zbiorowość» lub «życie zbiorowe». Jednak, ze względu na silne związki frazeologiczne typu «życie społeczne», «filozofia społeczna», nie zawsze jest to możliwe.” [monografia, s.19-20, przypis16]. Czyli o co właściwie chodzi Autorowi pracy? Wydaje się, że dokonanie czegoś niemożliwego.

Zasadnicze błędy, jakie dostrzegam w ocenianej pracy, są następujące:

1. Podjęte zostały ważne kwestie dotyczące wspólnoty, społeczeństwa i zbiorowości, jednak nie zostały one wnikliwie przeanalizowane. Zawarta w części trzeciej książki autorska propozycja zjawiska życia zbiorowego, w perspektywie filozofii społecznej jest mało klarowna. Jest to przerost deklaracji nad rzeczywistymi wynikami badawczymi.
2. Argumentacja przedstawiona w pracy nie jest w pełni przekonująca, często jest ona nazbyt tendencyjna, chaotyczna.
3. Zasadniczym celem pracy o charakterze naukowym nie może być „przede wszystkim intelektualne «uwrażliwienie» na [określoną J. Z.] problematykę” (s. 337).
4. Dobór, w części drugiej pracy, teoretyków problematyki wspólnoty i społeczeństwa jest dość przypadkowy. Można odnieść wrażenie, że treści zawarte w tym rozdziale to „swoista kompilacja” fragmentów spostrzeżeń, zawartych w poszczególnych publikacjach Habilitanta.
5. W pracy została w dużej mierze wykorzystana literatura polskojęzyczna, a przecież kwestie rozważane w monografii są szeroko dyskutowane w publikacjach zagranicznych.
6. Praca napisana jest językiem mało klarownym i nieprecyzyjnym (np. dosyć dowolnie używane jest określenie paradygmat; alternatywa, alternatywny; często błędnie, w sposób zamienny używane są terminy, etyka i moralność oraz ontyczny i ontologiczny) co nie powinno mieć miejsca w pracy naukowej.
7. W recenzowanej pracy znajdują się także fragmenty z wcześniejszych publikacji.

Rozdział 4 *Adam Smith: sympatia i chciwość – mechanizmy organizacji i rozwoju zbiorowości (ewolucja wspólnoty w społeczeństwo)* s. 109-147 stanowi połączenie dwu artykułów

- a) *Adam Smith: podział pracy i jego konsekwencje etyczno-społeczne (użyteczność czy racjonalność?* „Doctrina. Studia Społeczno-Polityczne” 12/2015, s. 55-69.
- b) «*Bezstronny obserwator*» *Adama Smitha a neutralne kryteria oceny w etyce społecznej*, „Analiza i Egzystencja. Czasopismo Filozoficzne” nr 36/2016, s. 93-112.

Z kolei w rozdziale 7 *Thomas Hobbes a Robert Putnam: remedia na brak zaufania* znalazły się w paragrafie 7.3 *Wolność i państwo – redukcja «uprawnienia do wszystkiego»* (s. 231-235) fragmenty z książki *Idea wolności w myśli filozoficznej i politycznej*

siedemnastego wieku, s. 107-110. Natomiast w paragrafie 7.7 *Kapitał społeczny* (s. 247-253) jest prawie dosłowne powtórzenie fragmentu artykułu *Spółczeństwo vs. Wspólnota. Czy potrzebujemy jeszcze państwa? (refleksje)*, [w:] *O źródłach państwa i władzy politycznej*, red. A. Wielomski, C. Kalita, Warszawa 2011, (s. 312-317).

IV. Ocena aktywności organizacyjnej, popularyzatorskiej i dydaktycznej

Habilitant wykazał udział w komitetach organizacyjnych pięciu międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych organizowanych w Białej Podlaskiej i Siedlcach. Wielokrotnie był nagradzany za aktywność naukową nagrodami: Nagrodą Rektora AP w Siedlcach (nagroda II stopnia 204); Nagrodami Rektora PWSZ w Białej Podlaskiej (I stopnia 2004; II stopnia 2006, 2010, 2012; III stopnia 2007, 2008, 2009, 2011); Nagrodą Rektora UPH w Siedlcach (III stopnia 2016).

Jest od 2009 roku zastępcą redaktora naczelnego rocznika naukowego „Doctrina. Studia Społeczno-Polityczne” Wydawnictwo UPH w Siedlcach; w latach 2011-2016 był redaktorem tematycznym w w/w czasopiśmie. W latach 2014-2015 był redaktorem tematycznym („zarządzanie informacjami i wiedzą”) pisma „Secretum. Służby Specjalne. Bezpieczeństwo. Informacja”, INSIB UPH i Oficyna Wydawnicza Rytm. Z kolei w latach 2011-2012 pełnił funkcję redaktora tematycznego pisma naukowego „Rozprawy Społeczne/Social Dissertations” Wydawnictwo Państwowej Szkoły Wyższej w Białej Podlaskiej. Był członkiem zespołu redakcyjnego Międzynarodowego Przeglądu Humanistycznego „Doctrina” w latach 2004-2008.

Habilitant jest także członkiem kilku organizacji i towarzystw (Polskie Towarzystwo Filozoficzne – Oddział w Siedlcach; Siedleckie Towarzystwo Naukowe; Drohiczyńskie Towarzystwo Naukowe; Stowarzyszenie Mensa Polska; Białoruskie Towarzystwo Filozoficzne).

Na przestrzeni ostatnich lat dr Kalita był zaangażowany w działalność popularyzatorską, m.in. od 2004 jest członkiem komitetu organizacyjnego Olimpiady Filozoficznej w Siedlcach; założycielem i opiekunem Koła Naukowego Filozofów (AP w Siedlcach); jest organizatorem wielu debat filozoficznych w ramach PTF o. w Siedlcach; wygłaszał wykłady dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku (Mińsk Mazowiecki, Węgrów, Biała Podlaska) oraz wykłady okolicznościowe w wielu szkołach i instytucjach. Brał także udział w wielu debatach oraz udzielał wywiadów radiowych, prasowych i telewizyjnych. W latach 2013-2016 prowadził blogi na tematy społeczne i polityczne. Był

promotorem 33 prac magisterskich i aż 220 prac licencjackich na kierunkach: politologia, pedagogika, bezpieczeństwo narodowe w UPH w Siedlcach oraz PSW w Białej Podlaskiej.

Dr Kalita jest promotorem pomocniczym doktoratu mgr Damiana Jasińskiego pt. *Prywatne przedsiębiorstwa militarne we współczesnych konfliktach zbrojnych*. Wydział Humanistyczny UPH w Siedlcach, (28.06.2017 otwarcie przewodu i powołanie promotora oraz promotora pomocniczego).

Habilitant odbył także dwa staże naukowe zagraniczne – w Katedrze Przyrodoznawstwa, Socjologii i Politologii w Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym im. Iwana Franka w Drohobyczu na Ukrainie oraz W Katedrze Dyscyplin Społeczno-Humanistycznych na Wydziale Humanistyczno-Ekonomicznym w Państwowym Uniwersytecie Technicznym im. P. O. Suchowa w Homlu na Białorusi.

Biorąc pod uwagę całokształt działalności organizacyjnej, popularyzatorskiej oraz dydaktycznej z pełnym przekonaniem stwierdzam, że Habilitant ma na tym polu liczne dokonania i osiągnięcia. Jest pracownikiem mocno zaangażowanym w tę działalność.

V. Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem naukowym, rozprawą habilitacyjną oraz kompletem dokumentów Pana dr Cezarego Kality stwierdzam, że ani dorobek naukowy, ani rozprawa habilitacyjna nie spełniają podstawowych wymagań ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz. 595 ze zm.) określonych w art. 17. W związku z powyższym wnoszę o zamknięcie jego przewodu habilitacyjnego.

